

Saatlerimiz

– ERHAN TIĞLI · 11 Nisan 2025

Saat zamanı gösterir. Bir saat altmış dakikadır ama istemediğimiz kişilerin yanında ya da hastayken saatler geçmek bilmez de sevgilinin yanında göz açıp kapayıncaya dek geçiverir. Türlü çeşit saat vardır. Kimi köstekli kimi desteklidir, kimi pilli, kimi alarmlı, kimi de pilli! Zamanı öğrenmek için eskiden cep saati taşınırdı, şimdi ise kol saati kullanılıyor.

Kent meydanlarında meydan saati vardır ama zamanı doğru göstermez; ya ileri gider ya geri kalır! Âşıklar meydan saatinin altında buluşurlar. Sevgili bir türlü gelmek bilmez, bekleyen ağaç olur, elindeki çiçekler sararıp solar, sabır taşı çatlar. Derken sevgili gelir, “Çok beklettim mi?” diye sorar. Bekleyen bozuntuya vermez, “Yok canım. Ben de şimdi gelmişim” der. Kol saatlerinden başka kolye, bilezik şeklinde saatler de çıktı, saatler şekilden şekle giriyor. Altın saat çok değerlidir. Bir türküde sevgili kolundaki altın saatle övülüyor:

“Penceresi perdeli muallim

Kolu altın saatli

Yeni bir yâr sevdim muallim

O da benden sevdalı.”

Evlerde duvar saatleri vardır. Bunlardan kimi takvimli, kimi gugukludur. Büyük adamlar eşref saati kullanırlar. Her zaman yaklaşılmaz yanlarına, eşref saatinin gelmesi beklenmelidir! Ölüm saati gelince kimse başka bir yere kaçamaz. Aşkın saati gelince de aklın saati işlemez olur. Garibin birine saati sormuşlar. Şöyle demiş:

“Ayrılığa beş var, gurbeti beş geçiyor.”

Ümit Yaşar, “Takvimli Saat” adlı şiirinde bakın ne diyor:

“Tanrım/ Paran yoksa biz verelim/ Kendine bir saat al/ En iyisinden/ Vakitli vakitsiz öldürme bizi.” Şair böyle demiştir ama kendisi vakitsiz gitmiştir bu dünyadan...

Spor karşılaşmalarında hassas bir saat olan kronometre kullanılır. Memurlar paydos saatini çok severler!

Geç kalan kişilere, “Senin saatten haberin var mı, bu saatte gelinir mi?” diyerek hesap sorarız. Ders veren kişilere, “Saati kaç lira?” diye sorulur. Saat bir zamanlar futbolda espri konusu olmuştu.

Galatasaray kulübünün başkanı, “Sekiz kırk beşte lideriz” demişti ama bu tahmin gerçekleşmeyince rakipleri, “Saat kaç?” diye sormuşlardı...

Bektaş ramazanda oruç tutmuş, topun atılacağı saati bekliyormuş. Tam bu sırada komşunun çocuğu saatin kaç olduğunu sormuş, bir yanıt alamayınca başını kırılan camın yerine yapıştırılan kâğıttan içeri sokarak, “Annem soruyor amca. Saat kaç?” diye sorusunu yinelemiş. Zaten saatin bir türlü geçmek bilmemesine kızan Bektaş, üstelik yırtılan yeri de görünce öfkeyle çocuğun yüzüne bir şamar indirmiş, “Söyle annene, saat beşe geldi!” diye bağırılmış. Çocuğun yüzünde Bektaş’ın beş parmağının izi kalmış! Fikret Bila, SAAT KÖTÜ BİR İCAT MI? Adlı yazısında bakın neler diyor:

“Saat, yaşamımızın tam da göbeğinde yer alan en önemli bir icat, nasıl kötü olabilir ki, diyebilirsiniz... Her işimizi saatle yapıyoruz. İşe gidiş saati, işten çıkış saati, öğle tatili saati, okula gidiş saati, çıkış saati,

otobüs saati, uçak saati...

Saatsiz bir yaşam düşünmek bile zor günümüzde... Saat, zamanı kontrol etmeye yarayan bir araç...

Modern yaşamın vazgeçilmez makinesi...

Modern yaşam insanı için zaman çok değerli. Bu nedenle işlerini saatle görüyor, koşturmasını saate göre ayarlıyor. Oysa modern zamanlar öncesinde zaman, dolayısıyla saat sorunu yoktu.(...) Ne zaman ki insan toplulukları, doğaya egemen olmaya ve doğadan yabancılaşmaya başladılar, zaman ve onu kontrol etmeye yarayan saat önem kazanmaya başladı. Modern zaman böyle doğdu... Doğumla ölüm arasındaki geniş zaman, zamana uyarlanmış, saatle yaşanan dar zamana dönüştü...

(...) İnsanların yarı aç, yarı tok çalıştırıldığı sanayi devrimi döneminde kapitalizm için saatin buhar makinesinden de önemli bir icat olduğunu savunuyor filozoflar... Marks, 'Saat pratik amaçla uygulanan ilk otomatik makinedir ve düzenli devinime dayalı üretim sisteminin genel teorisi saat üzerine inşa edilmiştir' diyor.

Şair Ciro Di Pers, saatin zamanı azalttığı ve yaşamı kısalttığını fark etmişti.

Düşünün büyük kentlerde, saatinde yetişeyim diye nasıl bir stres altında koşturduğumuzu... Şair haksız mı?" (Milliyet Gazetesi)

Para kazanmak için kimi insan gece gündüz çalışır, kimi hiç çalışmaz, çalıştırır. Kapitalizmin filizlenmesiyle birlikte saatin de emeği köleleştirme ve tutsaklık aracı olduğu görülmektedir. Normal çalışma saati günde sekiz saattir ama çoğu işveren işleri çabuklaştırmak ve daha çok kâr etmek için işçilerini gece gündüz çalıştırır, paydos saati bir türlü gelmek bilmez! Bir şey almak, karnını doyurmak, rahat bir yaşam için kiminin günlerce çalışması gerekir, kimine bir saat, hatta beş on dakika çalışmak yeter.

Bir kadın vitrinde gördüğü saati alivermesi için yalvarır ama kocası reddeder, "O saati almak için benim kaç saat çalışmam gerektiğini biliyor musun sen be kadın!" diye karısını azarlar. Oysa kadının saatte gözü kalmıştır, onu muhakkak almak istemektedir.

Bir süre sonra kadın kolunda o çok beğendiği saatle eve gelir. Kocasını saati nasıl aldığını sorar. Kadın, "Çok kolay oldu, der.

"Bu saati almak için sadece yarım saatimi verdim."

Her işte beceri gerekir. İşini bilenler istediklerini kolayca alırlar, bilmeyenler ise her şeye karşıdan bakmak zorunda kalırlar. Saatlerini boşa harcarlar.

Şunu unutmayalım ki; dakikaların değerini bilenler saatler kazanırlar.

Erhan Tıgılı